

Науковий керівник:
д-р екон. наук, професорка,
професорка кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет

УДК 657.44: 657.2

Теоретичні аспекти формування облікової політики доходів і витрат підприємства

Олександр Охрименко,

здобувач вищої освіти спеціальність 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

***Анотація.** Розглянуто особливості формування облікової політики підприємства, її вплив на фінансову звітність та управління доходами і витратами. Проаналізовано національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку щодо визначення доходів і витрат. Окреслено значення правильного вибору методів оцінки активів і зобов'язань для забезпечення точності фінансової звітності.*

***Ключові слова:** бухгалтерський облік, фінансова звітність, національні стандарти, міжнародні стандарти, оцінка активів, управління.*

Формування облікової політики підприємства є критично важливим елементом, що забезпечує правильне відображення економічної діяльності суб'єкта господарювання в фінансових звітах. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції України до міжнародних економічних процесів, ефективне формування та впровадження облікової політики стає необхідною умовою для забезпечення прозорості, достовірності і порівнянності фінансової інформації, що використовується різними зацікавленими сторонами. Створення облікової політики має особливе значення для збереження стабільності та розвитку підприємства в умовах економічної динаміки та глобальних змін. Вона повинна чітко визначати основні методи обліку доходів і витрат, які забезпечують правильне відображення економічних операцій і дотримання вимог національних та міжнародних стандартів.

Формування облікової політики доходів і витрат передбачає чітке регламентування процедур бухгалтерського обліку, що сприяє підвищенню ефективності фінансового управління [1, с. 560]. Важливим аспектом цього процесу є впровадження механізмів внутрішнього контролю, відповідність нормативним вимогам та постійний моніторинг фінансових потоків. Бухгалтерський облік забезпечує мінімізацію ризиків шахрайства та помилок через встановлення чітких процедур контролю, розподілу обов'язків,

проведення регулярних аудитів і належного документування фінансових операцій [2, с. 7].

Правильна побудова облікової політики потребує гнучкості та здатності до коригування відповідно до змін економічних умов. Якщо виникає необхідність у зміні методів обліку доходів і витрат, це має бути зафіксовано в офіційному наказі, що включатиме пояснення причин змін і їхнього впливу на фінансову звітність. Важливо, щоб ці зміни були належним чином розкриті у примітках до річної фінансової звітності. Це дасть можливість користувачам звітності зрозуміти, яким чином зміни в обліковій політиці можуть вплинути на порівнянність фінансових даних, що особливо важливо для аналізу фінансових результатів підприємства та їх інтерпретації на міжнародному рівні.

Дохід є ключовим елементом фінансової діяльності підприємства і його правильне визначення є основою для формування фінансових результатів. Згідно з Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 15, дохід визначається як збільшення активу або зменшення зобов'язань, що веде до зростання власного капіталу, за умови достовірності оцінки [3]. Водночас Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 18 трактує дохід як валове надходження економічних вигод, що виникають у процесі звичайної діяльності і ведуть до зростання власного капіталу [4]. Обидва підходи схожі, проте НП(С)БО 15 підкреслює важливість покриття витрат, пов'язаних із отриманням доходу, тоді як МСБО 18 робить акцент на валовому надходженні вигод, що дозволяє більш точно оцінювати економічний ефект від операцій.

Зміни в обліковій політиці щодо доходів можуть мати значний вплив на фінансові результати підприємства, і тому вони повинні бути чітко розкриті в фінансовій звітності. Враховуючи важливість цих змін, підприємства повинні забезпечити належну документацію та обґрунтування будь-яких коригувань. Окрім того, зміни в обліковій політиці повинні враховувати вимоги міжнародних стандартів, що дозволяє зберігати порівнянність фінансових результатів із показниками підприємств інших країн. Зміни в обліковій політиці мають бути ретельно проконтрольовані і відображені в фінансових звітах, щоб забезпечити їх достовірність і відповідність міжнародним вимогам.

Витрати підприємства можуть бути класифіковані за різними критеріями, що визначають специфіку їхнього обліку. Перший підхід до витрат базується на традиційних економічних теоріях, таких як трудова теорія вартості, де витрати розглядаються як результат взаємодії трьох основних факторів – робочої сили, предметів праці та засобів праці. Другий підхід – ресурсний, акцентує увагу на обмеженості ресурсів і потребі ефективного їх використання, що впливає на формування витрат як частини вартості товарів або послуг. В залежності від обраного підходу класифікація витрат змінюється, що має вплив на точність визначення фінансових результатів підприємства.

Класифікація витрат за НП(С)БО та МСБО визначає різні підходи до відображення витрат у фінансовій звітності. НП(С)БО визначає витрати через кілька основних категорій: виробничі витрати, операційні витрати, фінансові

витрати, а також втрати від участі в капіталі. МСБО пропонує більш детальну класифікацію витрат за елементами (матеріальні, трудові, амортизація) і функціями (собівартість продукції, адміністративні витрати, збутові витрати). Такий підхід дозволяє більш детально розглянути витрати підприємства і оцінити ефективність його діяльності.

Загалом, порівняння НП(С)БО та МСБО вказує на ключові відмінності у підходах до класифікації доходів і витрат. МСБО орієнтовані на конкретні операції і специфіку діяльності підприємства, що дає можливість більш точно відображати доходи та витрати у звітності. Водночас НП(С)БО має більш загальний підхід до визнання цих категорій, що може спричиняти деякі складнощі при порівнянні фінансових звітів різних підприємств.

Урахування цих відмінностей є важливим для підприємств, які адаптуються до міжнародних стандартів. Кожна зміна в обліковій політиці, особливо щодо доходів і витрат, повинна бути чітко пояснена і належним чином відображена в звітності. Це дозволяє підприємствам забезпечити прозорість фінансової інформації та покращити порівнянність фінансових результатів між різними підприємствами [5, с. 71]. Формування облікової політики доходів і витрат є ключовим елементом управління фінансовою діяльністю підприємства. У процесі обліку доходів важливо враховувати порядок оцінки завершеності операцій із надання послуг та визначення ступеня завершеності виконаних робіт за будівельними контрактами. Для відображення витрат необхідно чітко визначити порядок обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат, включаючи ведення окремого субрахунку [5, с. 431].

Для покращення ефективності обліку доходів і витрат підприємства повинні інтегрувати облікову політику в систему внутрішнього контролю. Зміни в обліковій політиці повинні бути узгоджені з іншими елементами внутрішнього контролю, що дозволить забезпечити їх стабільність і точність. Враховуючи важливість теми дослідження, підприємствам доцільно створити стандартизовані шаблони наказів, що регламентують внесення змін в облікову політику. Це допоможе забезпечити відповідність вимогам законодавства та підвищить ефективність фінансового управління.

Отже, облікова політика доходів і витрат є основою для створення прозорості та достовірної фінансової звітності підприємства. Вона дозволяє забезпечити точне відображення результатів діяльності підприємства відповідно до національних і міжнародних стандартів, що сприяє зниженню інформаційної асиметрії і підвищенню конкурентоспроможності на глобальному ринку. Використання ефективної облікової політики є важливим чинником для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та підвищення фінансової стабільності підприємств в умовах глобалізації.

Список використаних джерел:

1. Потриваєва Н. В., Христенко О. О., Гавалешко К. О. Особливості формування та обліку доходу від реалізації сільськогосподарської продукції: теоретичний аспект. *Глобальні і національні проблеми економіки*. Миколаїв, 2017. Вип. 18. С. 556-561. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3132>

2. Потривасєва Н. В., Слободян Т. А. Роль бухгалтерського обліку в управлінні ризиками на підприємстві. *Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні* : матеріали Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу (м. Миколаїв 17-19 квітня 2024 р.) / URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/19862>.

3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ М-ва фінансів України від 29.11.1999 № 290 : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text

5. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємств: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 648 с.

Abstract. *The features of the formation of the accounting policy of the enterprise, its impact on financial reporting and management of income and expenses are considered. National and international accounting standards for determining income and expenses are analyzed. The importance of the correct choice of methods for valuing assets and liabilities to ensure the accuracy of financial reporting is outlined.*

Keywords: *accounting, financial reporting, national standards, international standards, asset valuation, management.*

Науковий керівник:

Потривасєва Н. В.,

*д-р екон. наук, професорка,
професорка кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 657:303.3

Теоретичні аспекти обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками в умовах діджиталізації

Владислав Пудла,

здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Розглянуто теоретичні аспекти обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками в умовах цифровізації бізнес-процесів. Визначено вплив цифрових технологій на організацію бухгалтерського обліку, переваги автоматизації облікових процедур та зазначено проблеми, пов'язані з впровадженням новітніх інформаційних систем. Проаналізовано зарубіжний досвід застосування ERP-систем та хмарних технологій у бухгалтерському обліку.*

Ключові слова: *діджиталізація, електронний документообіг, ERP-системи, інформаційні технології, бухгалтерський облік, постачальники, підрядники.*

У сучасних умовах діджиталізації облік розрахунків з постачальниками та підрядниками зазнає значних трансформацій, спрямованих на підвищення